

SÅ SKILJER DU PIPARNA FRÅN VARANDRA

I familjen pipare finns släktet *Pluvialis* som innefattar fyra arter, av vilka två förekommer regelbundet i landet: ljungpipare (häckande) och kustpipare (förbiflyttare). Övriga två arter: sibirisk och amerikansk tundrapipare är sällsyntheter, och besvärliga att skilja ut, både från varandra och från ljungpipare. Här visar David Armini de viktigaste skillnaderna.

Ett lovande högsommartecken är rapporter om amerikansk tundrapipare, som efterhand ombestäms till sibirisk tundrapipare. Bland andra har observationer vid Äspet, Skåne i juni 2020, Roxen, Östergötland i juli 2019, samt Morups Tånge, Halland i juni 2019 följt detta mönster.

Initialt har individerna uppfattats som amerikansk tundrapipare främst på grund av omfattande svart teckning på flanker och undergump, men dessa karaktärer är ibland svåra att bedöma: Undergumpen hos sibirisk kan vara nästan helsvart, en hastig glimt kan ge åtminstone ge det intrycket, och flanker kan förefalla vara utan vitt om vingen hålls så den täcker eventuell vit teckning.

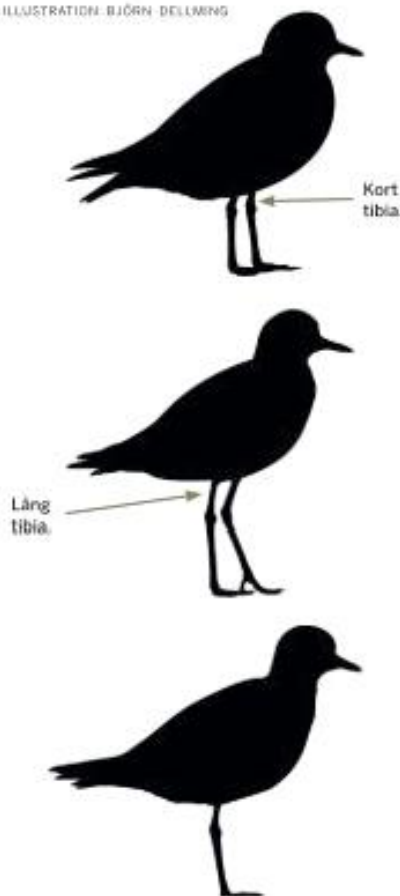
Nedan följer en genomgång av karaktärer som skiljer de två tundrapiparna samt ljungpipare åt. Artikeln är skriven med tanke på adulta fåglar, men de flesta karaktärer gäller samtliga dräkter.

DE TRE ARTERNA har väsentligen olika uttryck, från ljungpipare som kan framstå som en tjock duva som dumpit ned på en åker, till en slank sibirisk tundrapipare som kan minna om en långbent *Tringa*-vadare.

Samtidigt påverkar väder, humör, dräktslitage och individuell variation. Inte minst är ensamma fåglar svåra bedöma.

ILLUSTRATION: BJÖRN DELLMING

Ljungpipare: Störst av de tre arterna, påtagligt tjock eller knubbig. Intrycket förstärks av korta ben, ofta syns inte ens tibia. Ben är kortare än kroppen är tjock. Näbben är kort.

Sibirisk tundrapipare: Väsentligt mindre men överlapp förekommer. Ger ett mer elegant intryck, är slank och har längst ben av de tre arterna. Ben är längre än kroppen är tjock.

Kraftigast och längst näbb: Om man vänder näbben bakåt skulle den nå bakom ögat. Hos de två andra når den inte lika långt.

Amerikansk tundrapipare: Enkelt uttryckt är den närmare ljungpipare i storlek, men närmare sibirisk tundrapipare i slankt intryck och med nästan lika långa ben. Ben är långa som kroppen är tjock.

Näbb mellan de två andra arterna och längst vingar.

VING-, TERTIAL- OCH STJÄRTSPETS.

Förhållande och längd mellan dessa tre spetsar ger bra ledtrådar till bestämning, men kräver goda observationsomständigheter.

• **Ljungpipare:** Ofta fyra handpennespetsar utanför tertialerna och 1-3 utanför stjärtspetsen. Tertialerna når halvvägs ut på stjärten.

• **Sibirisk tundrapipare:** 2-3 handpennespetsar utanför tertialerna och 0-2 utanför stjärtspetsen. Tertialerna når nästan stjärtspetsen.

• **Amerikansk tundrapipare:** 4-5 handpennespetsar utanför tertialerna och 2-3 utanför stjärtspetsen. Tertialerna varierar mellan halvvägs ut på stjärten till att nästan nå stjärtspetsen.

Även tandning på tertialerna är en bra karaktär där ljungpipare ofta har runt sju tätt sittande ljusa tänder. Tundrapiparna har betydligt färre och mer glest sittande.

DRÄKT: LJUNGPIPARE JÄMFÖRT TUNDRAPIPARNA.

Trevligt nog finns en enkel och helt utslagsgivande karaktär: vingundersidan. Den är grå hos tundrapiparna och vit hos ljungpipare. Även låtet är väl skilt (men behandlas inte här).

Utöver det finns bland andra följande karaktärer: Näbblängd, benlängd (särskilt tibia), handpenneprojektion, sågtandning på tertialerna, tätare och mindre fläckar på ovensidan, samt storlek och form.

DRÄKT: SIBIRISK JÄMFÖRT MED AMERIKANSK TUNDRAPIPARE.

Kyligare färgskala och mer svart på undersidan (i häckningsdräkt) tyder på amerikansk tundrapipare, men många sibiriska har mycket svart på undersidan och färgtoner varierar med ljusförhållanden.

Bättre karaktärer är form, näbblängd, och längd på vinge, tertialer samt stjärt: Mer av handpennor synligt utanför stjärten respektive tertialerna talar starkt för amerikansk tundrapipare. 🦅

” Även tandning på tertialerna är en bra karaktär där ljungpipare ofta har runt sju tätt sittande ljusa tänder. Tundrapiparna har betydligt färre och mer glest sittande.

FOTO: ANDERS BLONDAHL

Ljungpipare: Jämfört med tundrapiparna har den mindre vitt i pannan, samt mer vitt på flanker och undergump. Ovensidan är ett gytter av små prickar. Tertialerna är fint och tätt tandade (runt sju tänder). I flykten sticker inte fötter ut och vingundersidor är vita.

FOTO: DOMINIC SHERONY/WIKIMEDIA COMMONS

Sibirisk tundrapipare: Mängden svart på flanker och undergump kan vara svår att avgöra och överlappar med amerikansk. Viktigare detaljer är längre näbb, och vinge som inte sticker ut lika långt utanför tertial- respektive stjärtspets.

FOTO: ANDERS BLONDAHL

Amerikansk tundrapipare: Kallare färger, mer svart under och bred ansvällning av vitt på halssidan å la en domarperuk tyder på (honne) amerikansk. Säkrare karaktär för amerikansk är att vingpetsen faller längre utanför tertialer och stjärt.